

Sygn. akt VIII U 704/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Elżbieta Trybulec-Czernek

Protokolant: st.sekr.sądowy Barbara Urmańska

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2013 r. w Gdańsku

sprawy **J. M.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania **J. M.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 5 marca 2012 r. nr (...) -1/05/EI

oddala odwołanie

/na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VIII U 704/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 marca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. dokonał waloryzacji przysługującej J. M. emerytury, począwszy od dnia 1 marca 2012 roku.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony J. M. nie zgodził się z powyższą decyzją. W uzasadnieniu wskazał, iż jest rencistą II grupy inwalidzkiej a nie emerytem w związku z czym powinien otrzymywać rentę a nie emeryturę.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, iż wnioskodawca jest uprawniony do emerytury. Zgodnie zaś z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 13 stycznia 2012 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw waloryzacja od 1 marca 2012 roku polega bna dodaniu do kwoty świadczenia kwoty waloryzacji wynoszącej 71 złotych. W związku z powyższym Zakład Ubezpieczeń Społecznych do kwoty 2 146,80 złotych dodał kwotę 71 złotych.

Postanowieniem z dnia 20 listopada 2012 roku Sąd zawiesił postępowanie do czasu zakończenia postępowania w sprawie III AUa 750/12, które zostało podjęte w dniu 16 kwietnia 2013 roku.

Pismem procesowym z dnia 30 kwietnia 2013 roku J. M. wniósł o anulowanie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 1 stycznia 2006 roku i wszystkich dalszych decyzji, przywrócenie mu zwaloryzowanej renty inwalidzkiej oraz wniósł o wypłatę odszkodowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. M. jest uprawniony do emerytury od dnia 1 stycznia 2006 roku.

/dowody: decyzja k. 173 akt ubezpieczeniowych/

Od dnia 1 marca 2012 roku waloryzacja emerytury polega na dodaniu do kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 29 lutego 2012 roku, kwoty waloryzacji w wysokości 71 zł.

Decyzją z dnia 5 marca 2012 roku organ rentowy dokonał waloryzacji przysługującej ubezpieczonej emerytury, począwszy od dnia 1 marca 2012 roku.

Wysokość zwaloryzowanej emerytury ustalono przez dodanie do kwoty świadczenia przysługującego na dzień 29 lutego 2012 r., tj. 2 146,80 zł, kwoty waloryzacji, czyli 71,00 zł. Emerytura po waloryzacji od dnia 1 marca 2012 r. wyniosła 2 217,80 zł.

/dowody: decyzja z dnia 5 marca 2012 roku nienumerowanych kart akt ubezpieczeniowych/

Stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty złożone do akt ubezpieczeniowych, których wiarygodność nie była kwestionowana w trakcie postępowania przez żadną ze stron, zatem również Sąd uznał je za miarodajne dla dokonania ustaleń.

Sąd zważył, co następuje :

Odwołanie J. M. nie zasługuje na uwzględnienie.

Waloryzacja świadczeń emerytalnych i rentowych regulowana jest przez przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2004r., nr 39, poz. 353 ze zm.).

Stosownie do treści przepisu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 13 stycznia 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 31 stycznia 2012 r. poz. 118), w 2012 r. waloryzacja od dnia 1 marca polega na dodaniu do kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 29 lutego 2012 r., kwoty waloryzacji w wysokości 71 zł. W myśl przepisu art. 4 ust. 2 ww. ustawy, waloryzacja podstawy wymiaru świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polega na pomnożeniu podstawy wymiaru świadczenia przez wskaźnik stanowiący iloraz zwaloryzowanej kwoty świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i kwoty tego świadczenia ustalonej na dzień poprzedzający termin waloryzacji.

Wskazać należy, iż system dokonywania waloryzacji obowiązujący od dnia 1 marca 2012 roku ma zastosowanie do świadczeń otrzymywanych przez emerytów niezależnie od wysokości pobieranej przez nich emerytury. Waloryzacja kwotowa incydentalnie zastąpiła waloryzację procentową. Celem zmiany zasad waloryzacji w 2012 roku było zaoferowanie najwyższego wzrostu świadczeniobiorcom, pobierającym najniższe świadczenia, w ramach posiadanych i zabezpieczonych w budżecie środków na ten cel. Powyższe rozwiązanie prawne miało zatem na celu zrównanie zasad waloryzacji świadczeń emerytalnych. Uznając, że wszyscy powinni ponosić koszty kryzysu gospodarczego, przyjęto jednocześnie, że stosunkowo najmniej tymi kosztami powinni być obciążeni najubożsi świadczeniobiorcy.

Wskazać należy przede wszystkim, że kwestionowane zapisy ustawy podlegały także kontroli Trybunału Konstytucyjnego. Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2012r. TK orzekł, że art. 4 ust. 1-8 w odniesieniu do świadczeń wymienionych w art. 5 ust. 1 pkt 1, 2, 4-15 oraz w art. 6 w związku z art. 7 i art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 13 stycznia 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.

U. poz. 118) są zgodne z art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zasadami ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz ochrony praw nabytych wynikającymi z art. 2 Konstytucji, zasadą sprawiedliwości społecznej wyrażoną w art. 2 Konstytucji oraz z art. 32 ust. 1 Konstytucji. Art. 4 ust. 1-8 w odniesieniu do świadczeń wymienionych w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz w art. 6 w związku z art. 7 i art. 8 ust. 2 ustawy powołanej w punkcie 1 nie są niezgodne z art. 67 ust. 1 Konstytucji oraz są zgodne z zasadami ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz ochrony praw nabytych wynikającymi z art. 2 Konstytucji, zasadą sprawiedliwości społecznej wyrażoną w art. 2 Konstytucji oraz z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

W uzasadnieniu orzeczenia Trybunał wskazał, że jest sądem prawa, co oznacza, że jego podstawową kompetencją jest kontrola konstytucyjności lub legalności aktów normatywnych. Kontrola ta wymaga jednak brania pod uwagę nie tylko treści przepisów prawnych, ale również faktów społecznych i gospodarczych. Prawo jest bowiem instrumentem kształtowania rzeczywistości w celu optymalnego ułożenia kolidujących interesów różnych grup społecznych w taki sposób, by optymalizować warunki służące maksymalnie dużej liczbie obywateli. Takie podejście jest charakterystyczne w judykatach Trybunału szczególnie w sprawach z zakresu prawa do zabezpieczenia społecznego w ostatnich 23 latach.

Zasada ochrony praw nabytych zabrania arbitralnego znoszenia lub ograniczania praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym. Zasada ta zapewnia ochronę także maksymalnie ukształtowanych ekspektatyw tych praw, a więc sytuacji prawnych, w których zostały spełnione wszystkie zasadnicze przesłanki ustawowe nabycia określonych praw podmiotowych określone przez prawo. Ochrona praw nabytych nie oznacza przy tym ich nienaruszalności i nie wyklucza stanowienia regulacji mniej korzystnych. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że odstępianie od zasady ochrony praw nabytych jest dopuszczalne, jeżeli przemawiają za tym inne zasady, normy lub wartości konstytucyjne.

Ocena słuszności zarzutu naruszenia zasady ochrony praw nabytych wymaga rozważenia, czy wprowadzone ograniczenia są uzasadnione ze względu na inne normy, zasady lub wartości konstytucyjne; czy nie istnieje możliwość realizacji danej normy, zasady lub wartości konstytucyjnej bez naruszenia praw nabytych; czy wartościom konstytucyjnym, dla których realizacji prawodawca ogranicza prawa nabyte, można w danej, konkretnej sytuacji przyznać pierwszeństwo przed wartościami znajdującymi u podstaw zasady ochrony praw nabytych, a także czy prawodawca podjął niezbędne działania mające na celu zapewnienie jednostce warunków do przystosowania się do nowej regulacji. Według utrwalonego stanowiska Trybunału – zasada ochrony praw nabytych nie ma zastosowania do praw nabytych niesłusznie lub niegodziwie, a także praw niemających oparcia w założeniach obowiązującego w chwili orzekania porządku konstytucyjnego (zob. np. orzeczenie z 11 lutego 1992 r., sygn. K 14/91, cz. IV, pkt 3-7 oraz wyroki z: 23 listopada 1998 r., sygn. SK 7/98, OTK ZU nr 7/1998, poz. 114, cz. III, pkt 1; 22 czerwca 1999 r., sygn. K 5/99, cz. III, pkt 3; 20 grudnia 1999 r., sygn. K 4/99, cz. III, pkt 1; 31 stycznia 2006 r., sygn. K 23/03, OTK ZU nr 1/A/2006, poz. 8, część III, pkt 6-7 i 24 lutego 2010 r., sygn. K 6/09, cz. III, pkt 10.3).

Od chronionego konstytucyjnie prawa do waloryzacji jako elementu prawa do zabezpieczenia społecznego należy odróżnić metodę podwyższania nominalnej wartości świadczenia. Zastosowanie w ustawie z 13 stycznia 2012 r. metody waloryzacji kwotowej wobec inflacji na poziomie 4,8% spowodowało podwyżkę znaczącej większości świadczeń ponad jej poziom. Natomiast w stosunku do pozostałych świadczeniobiorców spadek siły nabywczej ich świadczeń był z reguły niewielki i w każdym przypadku stanowił podniesienie kwoty świadczenia o 71 zł.

Zważywszy na to, Trybunał stwierdził, że art. 4 ust. 1-8 w odniesieniu do świadczeń wymienionych w art. 5 ust. 1 pkt 1-15 oraz w art. 6 w związku z art. 7 i art. 8 ust. 2 ustawy z 13 stycznia 2012 r. są zgodne z zasadą ochrony praw nabytych wynikającą z art. 2 Konstytucji.

Świadczenia emerytalno-rentowe należą do kategorii świadczeń o charakterze ciągłym. Zasada ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa nie wyklucza przekształcenia przez ustawodawcę w konstytucyjnie usprawiedliwionych warunkach i okolicznościach nabytych praw do emerytury lub renty, polegających na przykład na zmianach metody ustalania wysokości przyszłych świadczeń. Nie ulega jednak wątpliwości, że zasada

ta nie pozwala czynić tego arbitralnie, a więc bez dostatecznego uzasadnienia wynikającego z konieczności realizacji innych wartości konstytucyjnych oraz w sposób godzący w zasady sprawiedliwości społecznej oraz równości (zob. wyrok TK o sygn. SK 22/99, cz. III, pkt 2).

Ustawa z 13 stycznia 2012 r. jest ustawą epizodyczną (incydentalną), która zmieniła mechanizm waloryzacji wymienionych w niej świadczeń w 2012 r. Zakwestionowane przepisy, jak już stwierdził Trybunał, nie wyłączyły waloryzacji. W szczególności kwestionowane przepisy nie dezaktualizują zasady ubezpieczenia społecznego, wedle której wysokość świadczeń emerytalno-rentowych zależna jest bardzo silnie, także pod rządami kwestionowanych przepisów ustawy epizodycznej, od sumy odprowadzonych składek.

Tym samym Trybunał uznał za nieuzasadniony argument Prezydenta RP, że kwotowa metoda waloryzacji podważa celowość podjętych w przeszłości inicjatyw przez świadczeniobiorców.

Zasada ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa nie może być rozumiana jako gwarancja niezmienności przepisów prawa zabezpieczenia społecznego w warunkach recesji gospodarczej, niekorzystnych trendów demograficznych lub zagrożenia ubóstwem, zwłaszcza skrajnym, części świadczeniobiorców.

Konkludując, Trybunał stwierdził, że art. 4 ust. 1-8 w odniesieniu do świadczeń wymienionych w art. 5 ust. 1 pkt 1-15 oraz w art. 6 w związku z art. 7 i art. 8 ust. 2 ustawy z 13 stycznia 2012 r. są zgodne z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji.

Trybunał stwierdził, że waloryzacja kwotowa wprowadzona ustawą z 13 stycznia 2012 r. jest elementem szerszego programu równoważenia finansów publicznych, który ma zahamować wzrost wysokości długu publicznego oraz utrzymać tendencję spadkową wielkości deficytu budżetowego (zob. Program konwergencji. Aktualizacja 2011, s. 5-6 i 11-15 oraz Uzasadnienie do projektu ustawy budżetowej na rok 2012, tom I, druk sejmowy nr 44/VII kadencji Sejmu). Odstąpienie bowiem od konieczności przeprowadzenia waloryzacji zgodnie z zasadami ogólnymi, uregulowanymi w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, pozwoliło na nieuwzględnianie we wskaźniku waloryzacji realnego wzrostu płac, a także umożliwiło, zgodnie z zasadą solidaryzmu społecznego, wzrost powyżej poziomu inflacji świadczeń emerytów i rencistów pobierających je w najniższej wysokości. Kryterium różnicowania świadczeniobiorców pozostaje zatem w racjonalnym związku z celem i treścią danej regulacji.

Dalej Trybunał stwierdził, że badając proporcjonalność zakwestionowanych regulacji, trzeba zaznaczyć, że ustawodawca przyjął najmniej uciążliwy dla świadczeniobiorców pobierających emerytury i renty w wysokości powyżej 1480 zł model waloryzacji. Skala utraty wartości świadczenia wobec zachodzących procesów inflacyjnych od nieznaczącej zwiększa swą dolegliwość wraz ze wzrostem wysokości świadczeń. Maksymalny uszczerbek wynosi niecałe 5% dla świadczeń wynoszących ponad 20 000 zł, które ponaddziesięciokrotnie przekraczają poziom średniej emerytury. Dolegliwość jest także tymczasowa – w 2013 r. nastąpi powrót do zasad ogólnych waloryzacji i postępującego w kolejnych latach proporcjonalnego do wielkości świadczenia wzrostu jego wysokości. Istotnym skutkiem kwestionowanej ustawy będzie lekkie spowolnienie procesu ekonomicznego rozwarstwiania się społeczeństwa. Skutek ten Trybunał ocenia pozytywnie z perspektywy wartości, jaką jest dobro wspólne. Waga interesu, któremu różnicowanie służy, pozostaje zatem w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku wprowadzonego różnicowania.

Waloryzacja kwotowa została wprowadzona ze względu na konieczność realizacji konstytucyjnych zasad: zachowania równowagi finansów publicznych oraz solidaryzmu społecznego. Związek zaskarżonych przepisów z tymi wartościami konstytucyjnymi uzasadnia przyjęcie przez ustawodawcę incydentalnej regulacji mniej korzystnej dla lepiej sytuowanych świadczeniobiorców. Wspomniane zróżnicowanie jest uzasadnione także z punktu widzenia wartości współtworzących zasadę sprawiedliwości społecznej, co Trybunał uzasadnia, rozpatrując zarzut naruszenia tej zasady. Kryterium różnicowania pozostaje zatem w związku z innymi wartościami, zasadami czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych.

Konkludując, Trybunał stwierdził, że art. 4 ust. 1-8 w odniesieniu do świadczeń wymienionych w art. 5 ust. 1 pkt 1-15 oraz w art. 6 w związku z art. 7 i art. 8 ust. 2 ustawy z 13 stycznia 2012 r. są zgodne z zasadą równości wobec prawa wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Reasumując stwierdzić należy, że decyzja pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest prawidłowa z uwagi na fakt, że od dnia 01 marca 2012 r. świadczenie otrzymywane przez odwołującego podlegało waloryzacji według zasad określonych w ustawie z dnia 13 stycznia 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2012 r., Nr 21, poz. 118).

Jak bezspornie wynika z dokumentacji, na dzień 29 lutego 2012 roku ubezpieczonemu przysługiwała emerytura w wysokości 2 146,80 zł. Zgodnie zaś z art. 4 ust. 1 cytowanej ustawy, waloryzacja od dnia 1 marca 2012 r. polega na dodaniu do kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 29 lutego 2012 r., kwoty waloryzacji w wysokości 71 zł. Tak więc, stosownie do art. 4 ust. 1 cytowanej ustawy, po dodaniu do kwoty świadczenia przysługującego ubezpieczonemu na dzień 29 lutego 2012 roku, tj. 2 146,80 zł, kwoty waloryzacji w wysokości 71 zł, pozwany prawidłowo wyliczył zwaloryzowane świadczenie na kwotę 2217,80 zł.

Na marginesie wskazać należy, iż Sąd nie odniósł się do żądań ubezpieczonego odnośnie przywrócenia renty inwalidzkiej jak również odszkodowania albowiem nie leży to w jego właściwości.

Z powyżej wskazanych względów, uznając odwołanie za nieuzasadnione, Sąd, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z powołanymi wyżej przepisami, odwołanie ubezpieczonego oddalił.

Sędzia SR del. do SO Elżbieta Trybulec – Czernek

Zarządzenie :

1. odnotować w kontrolce uzasadnień,
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć ubezpieczonemu z pouczeniem,
3. przedłożyć z wpływem apelacji lub za 21 dni z zpo.

Sędzia SR del. do SO Elżbieta Trybulec – Czernek